

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

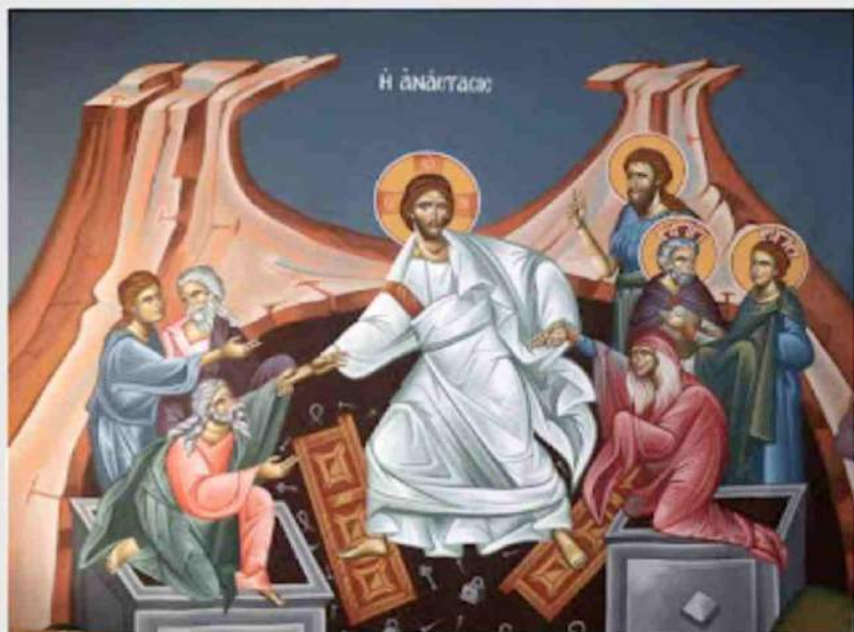

ΕΤΟΣ 34^ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 266

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Έθιμα του Πάσχα στον Πόντο

Ο Ελληνισμός διαχρονικά όταν βρισκόταν εκτός των συνόρων της σημερινής Ελλάδας, έδινε στο νόημα κάθε θρησκευτικής εορτής και την εθνική διάσταση, ενδυναμώνοντας έτσι το συνεκτικό δεσμό της κοινότητας.

Ταυτόχρονα, όμως, πραγματοποιούνταν και κάποιες

Συνέχεια στην 2η σελίδα

Επέτειος της 25^{ης} Μαρτίου 1821

Με λαμπρότητα και επισημότητα γιορτάστηκε την 25^η Μαρτίου η διπλή γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Εθνικής μας παλιγγενεσίας του 1821 στην πόλη της Βέροιας.

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Η ΝΕΑ ιστοσελίδα της ΕΛΒ

Στα τέλη Μαρτίου η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας ανακοίνωσε την αναβάθμιση της επίσημης ιστοσελίδας της επιβεβαιώνοντας την πάγια θέση της, για σύνδεση της αιώνιας μνήμης των ποντίων προγόνων μας με το παρόν και κυρίως με το μέλλον.

Η αναβάθμιση αυτή κατέστη εφικτή με την αμέριστη συμπαράσταση, επιχορήγηση - Αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, μέσω της δράσης "Πόντος: Μνήμη και Συνέχεια".

Επιπλέον στα πλαίσια αυτής της επιχορηγούμενης δράσης αξιοποιήθηκε το πολύτιμο και ανεκτίμητο αρχαικό υλικό δεκαετιών της λέσχης μέσω βελτιστοποίησης και ψηφιοποίησης του με τα πλέον σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα με την συνεισφορά των εταιριών MORE CONSTRAINTS LTD, (Μελίδης Παναγιώτης και Χαρμπίλα Ισιδώρα) και PRISMA STAR (Αφοί Τριανταφυλίδη ΟΕ).

Η νέα ηλεκτρονική στέγη βρίσκεται στη διεύθυνση www.elverias και σας περιμένει να την "γνωρίσετε".

Επίσκεψη στη Λέσχη από το ΕΝΕΕΓΥΛ ΒΕΡΟΙΑΣ

Το πρωί της Πέμπτης 17 Μαρτίου 2022 το ΕΝΕΕΓΥΛ ΒΕΡΟΙΑΣ επισκέφθηκε την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας στα πλαίσια του Πολιτιστικού προγράμματος και του Πανελλήνιου μαθητικού διαγωνισμού που σχετίζονται με το Πόντο και συμμετέχει το σχολείο.

Το πρόγραμμα της επίσκεψης περιλάμβανε ξενάγηση στους χώρους της Λέσχης και συγκεκριμένα στις εγκαταστάσεις διοίκησης, στο λαογραφικό μουσείο, στο χώρο εκπαίδευσης και στην ιματιοθήκη.

Μετά την ξενάγηση δόθηκε έντυπο υλικό που αφορά στο θέμα της αναγνώρισης της γενοκτονίας από την Τουρκία και συζητήσαμε με τους μαθητές και καθηγητές του σχολείου για κάθε θέμα που αφορά τον παράδοχο, την ιστορία και τα έθιμα του Πόντου.

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας συγχαίρει τους υπεύθυνους της δράσης και θα είναι αρωγός σε κάθε παρόμοια δράση σχολείων και φορέων του τόπου μας.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

www.elverias.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Λάμπ. Πορφύρα 1- Πανόραμα Βέροιας
Τηλ.: 2331072060 - Fax: 2331028356
Βέροια - Τ.Κ. 59132
Email: info@elverias.gr

Ιδρυτής
+ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Ε.Α.ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΠΟΥΡΤΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΜΑΡΙΑ ΣΑΛΟΝΙΚΙΔΟΥ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΗΣ Ν. & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΝΕΑ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ
ΤΗΛ. 23310 90339 - 90234

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ
Λ. Πορφύρα 1
591 32 - ΒΕΡΟΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ
Κωδικός 1000001

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ Ε.Α. ΒΕΡΟΙΑΣ

Λειτουργεί καθημερινά πλην
Παρασκευής και Σαββάτου
από τις 17:00 έως τις 21:00.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

e-pontos.gr
pontostv.gr
verianet.gr
inveria.gr
alexandriamou.gr
24oresimathia.gr
pliroforiodotis.gr
laikouya.gr
faretra.info
veriamou.blogspot.com
βεροιώτης.gr
alexandreia-gidas.gr
imathia-live.blogspot.com
blogspotantheia.com
ammosimathia.blogspot.com
idisi-gr.blogspot.gr
arive.gr
efxinospontos.gr

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

13-3-2022

Πραγματοποίηση του εθίμου Χάσκα

17-3-2022

Επίσκεψη της Λέσχης από το ΕΝΕΕΓΥΛ Βεροίας

25-03-2022

Συμμετοχή στην παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου

Εθίμα του Πάσχα στον Πόντο

Συνέχεια από την 1η σελίδα

κοινωνικές «αποκαταστάσεις», που κατεύναζαν τα ανθρώπινα πάθη και εξισορροπούσαν την κοινή διαβίωση. Οι μαλωμένοι μόνιαζαν και το θρησκευτικό μήνυμα του θείου δράματος έβρισκε εμπράγματη εφαρμογή.

Η Λαμπρή, όπως ονόμαζαν το Πάσχα στον Πόντο (ή τα Λαμπροήμερα, οι τρεις πρώτες μέρες του Πάσχα), είχε ιδιαίτερη σημασία και για τους Έλληνες του Πόντου, καθώς συνδέεται άμεσα με ένα ζήτημα που απασχολεί προαιώνια τον άνθρωπο, το θάνατο και την προσδοκία της Ανάστασης.

Συγκλονίζει τον Πόντιο λαϊκό ποιητή το θείο δράμα, το οποίο ταυτίζεται με την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου. Εξίσου συγκλονιστική είναι και η θέση της Παναγίας ως μάνα που βλέπει το παιδί της να υποφέρει. «Το μοιρολόι της Παναγίας», ένας χαρακτηριστικός δημοτικός θρήνος, που συναντάται στις παραδόσεις ολόκληρου του Ελληνισμού, διασώζεται σε τρεις παραλλαγές και στην ποντιακή παράδοση.

Η σύνδεση της κοσμικής με τη θρησκευτική παράδοση δημιουργεί μια ποιητική διήγηση που βρίσκεται πολύ κοντά στις πεποιθήσεις του λαού. Ο λαϊκός άνθρωπος απεχθάνεται τους προδότες του Ιησού:

*Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα
σήμερα έβαλαν βουλήν οι άνομοι Εβραίοι
οι άνομοι και τα σκυλιά κι οι τρισκαταραμένοι
σήμερα επαρέδωκαν τον πάντων Βασιλέα.
Ένας Υιός Μονογενής, κι Ατός έν' καρφωμένος!
Ένας Υιός Μονογενής, κι Ατός έν' σταυρωμένος!*

Στις Ποντιακές παραλλαγές του μοιρολογιού της Παναγίας, ακούγοντας τα πάθη του Χριστού, η Μάνα Παναγία λυγίζει, «λιγοθυμά και ρούζει». Λιποθυμά τρεις φορές και τη συνεφέρουν με ροδόνερο, το «ροδόσταγμαν». Σε άλλες παραλλαγές παρακαλεί αυτόν που κατασκευάζει τα καρφιά που θα καρφώσουν τον Υιό της να τα φτιάξει λεπτά, ενώ σε άλλες παρακαλεί το Σταυρό να χαμηλώσει:

*Σταυρέ μ' για κλίστ' και χαμελά, Σταυρέ μου, κλίσου
κάτω!
Σαν έστεσεν τα χέρια Της, εκλίστεν ο Σταυρός Της!*

Οι εικόνες των παραλλαγών του μοιρολογιού της Παναγίας αποδίδονται στο κείμενο με τρόπο συγκλονιστικό. Έχει ιδιαίτερη σημασία η ποιητική αξία του κειμένου και όχι η ιστορική αξιοπιστία.

Ο Πόντιος λαϊκός ποιητής εντάσσει την εκκλησιαστική παράδοση στην ποίησή του. Με την Ανάσταση του Κυρίου στο τέλος των παραλλαγών, ζωή και θάνατος συμβαδίζουν, χωρίς να γίνεται διαχωρισμός τί είναι «ζωντανότερο».

Η Σαρακοστή, κατά τα άλλα, κυλούσε όπως και στις υπόλοιπες περιοχές του Ελληνισμού. Οι πιστοί

Συνέχεια στην 3η σελίδα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

10-04-2022

Παρουσίαση των εθίμων του Πάσχα στα χορευτικά τμήματα.

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ ΤΟΥ 2017

ΔΕΜΕΣΤΙΑ ^{ΦΩΤΙΑΔΟΥ} ΕΛΕΝΗ ΜΕ ΚΙΝΤΕΑΣ

ΔΟΣΟΛΟΓΙΑ:

- (Για 10 - 15 τεμάχια αναλόγως του μεγέθους)
- Αλεύρι ½ κιλό
- Τσουκνίδια ½ κιλό
- Κρεμμύδια ξερά μετρίου μεγέθους 3-4
- 1 φλιτζάνι του καφέ λάδι
- Αλάτι

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ:

- Παρασκευή της ζύμης.

Βάζουμε το αλεύρι σε μία λεκάνη, ανοίγουμε μία λακούβα και βάζουμε το λάδι και νερό τόσο ώστε η ζύμη να είναι εύκολη πλάσιμο. Αφού ολοκληρωθεί το ζύωμα κάνουνε τη ζύμη μπαλάκια μεγέθους ενός μέτριου μανταρινιού.

- Παρασκευή γέμισης.

Κόβουμε τα κρεμμύδια σε λεπτές φέτες και τα τσιγαρίζουμε μέχρι να ροδίσουν.

- Τα τσουκνίδια που έχουμε βράσει τα στραγγίζουμε πολύ καλά (τα στύβουμε με το χέρι) και τα τεμαχίζουμε.

- Ρίχνουμε τις τσουκνίδες στο τηγάνι με τα κρεμμύδια ανακατεύουμε για να γίνουνε ενιαία μάζα και αλατίζουμε.

- Ψήνουμε το μείγμα στα πέντε λεπτά περίπου.

- Ανοίγουμε φύλλο το μπαλάκι της ζύμης και βάζουμε γέμιση στο μισό, διπλώνουμε το άλλο μισό και το δεμέσ' είναι έτοιμο για ψήσιμο.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ

- Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι τα κρεμμύδια με την πιο έντονη καυτερή γεύση περιέχουν περισσότερες αντιοξειδωτικές ουσίες, με αποτέλεσμα η θεραπευτική τους δράση να είναι μεγαλύτερη. Ο καλύτερος τρόπος να καταναλώσουμε το κρεμμύδι είναι ωμό, αν και προκαλεί δυσάρεστη αναπνοή.

- Παλαιότερα ψήνονταν σε σόμπα από μαντέμι. Σήμερα μπορούμε να τα ψήσουμε σε τηγάνι χωρίς λάδι και σε σιγανή φωτιά.

Οι νηστίσιμες σούπες

Αλάδωτες σούπες πηχτές ήταν επίσης το «φασουλοσίρ» και το «φακοσίρ». Αυτά γίνονταν με φασόλια ή φακές και κορκότα. Μια παραλλαγή αυτών ήταν και το «κοτελέκ». Εδώ αντί για κορκότο από σιτάρι βάζανε κορκότο από καλαμπόκι. Ήταν φαγητό των πιο φτωχών.

Συνέχεια από την 2η σελίδα

εξομολογούνταν, ακόμη και στα πιο απόμακρα μέρη του Πόντου, για να μεταλάβουν τη Λαμπρή.

Οι Σανταίοι, για παράδειγμα, εξομολογούνταν στον πνευματικό που όριζε η Παναγία Σουμελά. Οι Φιλόπρωχες Αδελφότητες και οι Μητροπόλεις του Πόντου βοηθούσαν, με απόλυτη εχεμύθεια, τις φτωχές οικογένειες, και οι νοικοκυρές μοίραζαν «λαβάσια» (φουρνόπιτες), για τις ψυχές των πεθαμένων.

Εξασφαλιζόταν, έτσι, η ισότιμη συμμετοχή όλων στο πνεύμα των εορτών, επιβεβαιώνοντας για άλλη μια φορά τη δημοκρατικότητα της παραδοσιακής κοινωνίας.

Το Σάββατο του Λαζάρου (ή σε κάποιες περιοχές του Πόντου τη Μεγάλη Πέμπτη), οι νοικοκυρές κατασκεύαζαν τα λεγόμενα «κερκέλια», ένα είδος κουλουριού.

Οι ερμηνείες που δίδονται από το λαό είναι ποικίλες, με την επικρατέστερη να θέλει το Λάζαρο να ζητά «κερκέλ», μετά την Ανάστασή του.

Των Βαΐων, τα παιδιά έβαλλαν «Βάγια, βάγια το βαϊ, τρώ' με οψάρια και χαψίν (γαύρο) και τ'απάν την Κερεκήν, τρώ' με κόκκινον ωβόν/τρώμε βούτορον, τυρίν», αναλόγως την επιθυμία, αλλά και τη διαθεσιμότητα.

Η Μεγάλη Εβδομάδα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον φτάνοντας στη Μεγάλη Πέμπτη. Γιατί έβαφαν τα αυγά; Τι λένε οι παραδόσεις των Ποντίων; Υπήρχε σε κάποιες περιοχές μια προφορική παράδοση που θυμίζει τα μισοτηγανισμένα ψάρια στο Μπαλουκλί που ξανάπεσαν στο νερό.

Λέει, λοιπόν, η παράδοση (περιοχή Σουρμένων) πως κάποτε μια Εβραιοπούλα πήγαινε να πουλήσει αυγά. Άκουσε πως αναστήθηκε ο Χριστός και δεν το πίστεψε. Ζήτησε να κοκκινίσουν τα αυγά που είχε στο καλάθι της, αν η είδηση αληθεύει και όντως κοκκίνισαν. Μια άλλη παράδοση λέει πως ο Χριστός στο Μυστικό Δείπνο προσέφερε κόκκινα αυγά.

Τα αυγά, τα λεγόμενα και «τορνίκια», τα έβαφαν με κρεμμυδότσουφλα, οπότε και έπαιρναν καφετί χρώμα, με λάπατα και έπαιρναν κίτρινο χρώμα ή με μελάνη και γίνονταν μωβ. Παράλληλα, έφτιαχναν και τσουρέκια.

Αυγά δεν έβαφαν και τσουρέκια δε ζύμωναν οι πενθούντες. Φρόντιζαν, όμως, να τους προμηθεύσουν οι γείτονές τους. Τσουρέκια και αυγά έδιναν και στους μουσουλμάνους, οι οποίοι ανταπέδιδαν την προσφορά στο μπαϊράμι τους, δίνοντας στους χριστιανούς μπακλαβάδες και άλλα γλυκίσματα.

Τη Μεγάλη Πέμπτη κάθε οικογένεια πήγαινε στην εκκλησία ένα καλάθι με τόσα αυγά, όσα και τα μέλη της, συν δύο ακόμη, ένα για το εικονοστάσι και ένα που ήταν «τ'εφτώχου τ'ωβόν».

Στο καλάθι έβαζαν και αλάτι, που το χρησιμοποιούσαν αργότερα για «τ'απολύμ», (είδος χορτόσουπας για τα ζώα) και βαμβάκι, που έφτιαχναν μ' αυτό το «αποκάπνισμα» (το κάπνιζαν με το θυμιατό και το ακουμπούσαν στο μέτωπο του παιδιού που αρρώσταινε).

«Τ'ωβόν τη Πανα'ϊας» το τοποθετούσαν στο εικονοστάσι. Το καλάθι το άφηναν στο ιερό και το έπαιρναν μετά την Ανάσταση. Το βράδυ της

Έθιμα του Πάσχα στον Πόντο

Μεγάλης Πέμπτης επέστρεφαν στο σπίτι κρατώντας αναμμένα κεριά.

Αξίζει να σημειωθεί πως τη Μεγάλη Πέμπτη έρχονταν στην εκκλησία να ακούσουν τα Δώδεκα Ευαγγέλια και μουσουλμάνες, κρυφά από τους άντρες τους. Χωρίς να είναι κρυπτοχριστιανές, πίστευαν στις θεραπευτικές ιδιότητες του ακούσματος των Δώδεκα Ευαγγελίων.

Για να αποκλείσουν το ενδεχόμενο να τις δουν καχύποπτα οι Χριστιανές γειτόνισσές τους, έλεγαν πρώτα σ' αυτές «Gurban olayim dinimize, dilim kesilsin», δηλαδή θυσία να γίνω στην πίστη σου, να μου κοπεί η γλώσσα (αν λέω ψέματα).

Η Μεγάλη Παρασκευή, η ημέρα του Επιταφίου, είχε τον ίδιο πένθιμο χαρακτήρα, όπως και στις υπόλοιπες περιοχές του Ελληνισμού. Τον Επιτάφιο στόλιζαν με πυξούς και μυρτιές, που βρίσκονται σε αφθονία στον Πόντο. Κάτω από τον Επιτάφιο περνούσαν τα κορίτσια τους και μουσουλμάνες. Η Μεγάλη Παρασκευή συνδέεται και με το έθιμο της επίσκεψης στα μνήματα προσφιλών προσώπων (σε κάποιες περιοχές του Πόντου αυτό γίνεται τη δεύτερη μέρα της Λαμπρής και παίρνει πανηγυρικό χαρακτήρα).

Τοποθετούν στο μνήμα κόκκινα αυγά και κερνούν τους διαβάτες. Άλλωστε η ποντιακή παράδοση το επιτάσσει. Ο νεκρός φέρεται να μιλά και να ζητά το χρέος από τους ζωντανούς: Τα Φώτα θέλω το κερί σ' και τη Ψυχού (Ψυχοσάββατο) κοκκία (σιτάρι, κόλλυβα) και τη Μεγάλ' Παρασκευήν, ένα μαντήλι δάκρυα...

Αξίζει να σημειωθεί πως το έθιμο αυτό συνεχίζεται από τους Πόντιους ακόμη και σήμερα στην Ελλάδα (στη Βέροια, στο Κιλκίς τη Μεγάλη Παρασκευή και αλλού).

Σε χωριά της Κοζάνης πραγματοποιείται τη δεύτερη μέρα, με εντελώς, όμως, διαφορετικό χαρακτήρα: η Ανάσταση του Χριστού υπενθυμίζει την Ανάσταση όλων των νεκρών.

Στρώνεται εορταστικό τραπέζι στα μνήματα και με τη συνοδεία λύρας εορτάζεται, συμβολικά, η Ανάσταση όλων των παρευρισκόμενων νεκρών. Το ίδιο συμβαίνει και σε πολλές άλλες περιοχές, αλλά και στα Σούρμενα Αττικής την Κυριακή του Θωμά (η ημερομηνία μεταφέρθηκε εν Ελλάδι).

Το Μεγάλο Σάββατο ήταν μια μέρα που έπρεπε να γίνει «το άλλαγμα», όλοι έκαναν μπάνιο, έβαζαν καθαρά και πολλές φορές καινούργια ρούχα, άλλαζαν σεντόνια και έπεφταν νωρίς για ύπνο.

Η Ανάσταση δε γινόταν τα μεσάνυχτα, όπως σήμερα, αλλά στις 3 τα ξημερώματα (συνήθεια που απαντάται και στους

Βυζαντινούς). Όπου δεν επιτρεπόταν να χτυπούν καμπάνες (γιατί υπήρχε και αυτή η απαγόρευση), ο «ζαγκότζ», κάτι σαν νυχτοφύλακας ή ο καντηλανάφτης ή ο «πασβάντης», χτυπούσαν πόρτα-πόρτα σ' όλα τα σπίτια του χωριού για να τους ειδοποιήσουν ότι πλησιάζει η ώρα της Ανάστασης.

Η Αναστάσιμη Λειτουργία γινόταν συνήθως στο προαύλιο της εκκλησίας ή στο προαύλιο κάποιου παρεκκλησιού, έξω από το χωριό. Με το «Χριστός Ανέστη!» «Αληθώς Ανέστη!», αναστατώνονταν το Σύμπαν! Άρχιζε μια σειρά πυροβολισμών που αντιλαλούσαν στα γύρω φαράγγια. Μια μάχη κανονική με «τζερτζιφελέκια», στεφάνια δηλαδή από φουσέκια που έριχναν διαδοχικά, αλλά και ρουκέτες, που τις ονόμαζαν «τηλέγραφον». Συνηθιζόταν μάλιστα και στον Πόντο το φαινόμενο του ρουκετοπόλεμου, όταν δύο ενορίες ήταν σε μικρή απόσταση μεταξύ τους. Έπαιρναν οι δύο ομάδες την κατάλληλη θέση στα «κάστρα» ή αλλιώς στα «ταπία» και ξεκινούσε η μονομαχία. Κατασκεύαζαν και ξύλινα καράβια, γεμάτα από φουσέκια και τα άναβαν.

Έριχναν ακόμη και πυροτεχνήματα στον ουρανό, τα λεγόμενα «χαβά φουσέκια» ή «χαβανλία φουσέκια» και γινόταν, όπως χαρακτηριστικά έλεγαν, «Ανάστα ο Θεός». Έτσι, με το σοβαρό επιχείρημα της θρησκευτικής εορτής, η Λαμπρή μετατρεπόταν σε παλλαϊκή συγκέντρωση και εθνική γιορτή.

Κανείς δεν έφευγε πριν την απόλυση της Εκκλησίας, δηλαδή πριν από την αυγή. Στο τραπέζι, πριν το φαγητό, συνήθιζαν τη ρήση: «Ση Χριστού τ'όνομαν και ση διαβόλ' την σπάσ'». Δεν έτρωγαν μαγειρίτσα, ούτε αρνί, άλλωστε δε συνήθιζαν να σφάζουν μικρά ζώα.

Το τραπέζι της Λαμπρής έμοιαζε με το χριστουγεννιάτικο: βραστή κότα, φούτορον (ομελέτα), κασέρι, παστοურμά (συνηθιζόταν στην Τραπεζούντα, μόνο τη Λαμπρή) και κρασί (τα Λαμπροήμερα δεν έπιναν συνήθως το τσίπουρο).

Ένα πολύ ενδιαφέρον έθιμο που διατηρείται ακόμη και σήμερα σε κάποιες περιοχές (κυρίως από Ατάπαζαρληδες Πόντιους), είναι οι αυγομαχίες. Ιδιαίτερος ήταν ο τρόπος που προετοιμάζε ο καθένας τα αυγά με τα οποία θα διαγωνιστεί. Κάποιες φορές ζέσταινε τη μύτη του αυγού στη στάχτη, για να δυναμώσει ή τρυπούσαν το αυγό, το άδειαζαν και το γέμιζαν με πίσσα. Άλλες φορές χρησιμοποιούσε και αυγό «ταϊγάνας», δηλαδή φραγκόκοτας. Η αναμέτρηση κρατούσε τρεις μέρες και συνήθως ανακηρύσσονταν και επισήμως πρωταθλητής. Σε κάποιες περιοχές του Πόντου, συνέχιζαν τις αυγομαχίες και του Αγίου Γεωργίου, αν η Λαμπρή προηγείτο.

Μετά τη Διπλανάσταση, ξεκινούσαν οι επισκέψεις (παρέες-παρέες) στα σπίτια. Το τραπέζι ήταν στρωμένο για τον κάθε ενδεχόμενο επισκέπτη. Οι παρέες ξεκινούσαν από τα συγγενικά σπίτια, κατόπιν τα φιλικά και δεν παρέλειπαν και τους πονεμένους, τους πενθούντες.

Τα παιδιά, καλωσορίζοντας την Άνοιξη και καρτερώντας τη μετάβασή τους στα παρχάρια (βοσκότοπους), ξεκινούσαν τα παιχνίδια στη φύση με τα σπασμένα αυγά, το «κύλισμα», τη

Συνέχεια στην 6η σελίδα

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Ο ΠΟΝΤΟΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ευστάθιου Αθανασιάδη - Τσαντεκίδη (από το ομώνυμο έργο του Γεροστάθη)

ΘΡΗΣΚΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΞΑΠΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Ός πρώτον κήρυκα του Ευαγγελίου εν Τραπεζούντι ή παράδοσις φέρει τόν Απόστολον Ανδρέαν. Ή παράδοσις περιέσωσε μέχρι τών ήμερών ήμών και τό σπήλαιον εν ώ εκήρυξε τό πρώτον και ίδρυσε θυσιαστήριον του άληθινού Θεού. Ός φαίνεται όμως μόνον όλίγον, έπίστευσαν εις τόν Χριστόν και μόνον επί του τρίτου αιώνας άρχεται ό εκχριστιανισμός όλου του Πόντου, άφ' όταν ό Αρχιεπίσκοπος Νεοκαισαρείας Γρηγόριος έχων ως άφετερίαν την έδρα του έσκόρπισε τό φώς εις όλον τόν Πόντο. Βωμοί, και ιερά και είδωλα άνετράπησαν και πάντες, έν κτηρίοις ναούς του Χριστού άνήγειραν. Αί έθνικαί έορταί διά συγχρόνων χριστιανικών πανηγύρεων άντικατεστάθησαν.

Ό τέταρτος αιών ήτο ό αιών της κρίσιμου πάλης έθνισμού και χριστιανισμού. Ό χριστιανισμός διετέλεσεν έν διωγμώ επί δέκα έτη. Ό αίματηρός όμως ούτος διωγμός όχι μόνον δέν έπτόησε τούς χριστιανούς, άλλ' ώθησε πολλούς νά αναλάβωσιν έπιθετικόν κατά τών ειδώλων άγώνα, όπως ό μάρτυς Εύγένιος και οί συναθληταί του Ουαλεριανός και Κανίδιος ήρήμωσαν τό ιερό του Μίθρα ύποστάντες διά τούτο μαρτυρικών θάνατον. Τούς δεινούς διωγμούς διεδέχθη ό θρίαμβος της Έκκλησίας διά της ανακηρύξεως της χριστιανικής θρησκείας υπό του Μ. Κωνσταντίνου ως έπισήμου θρησκείας του κράτους. Φαίνεται όμως ότι μέχρι του έκτου αιώνας ή εξάπλωση είχε περιορισθεί εις την παραλίαν μέχρι Ριζαίου, ενώ οί κατοικοῦντες εις τά μεσόγεια εξηκολούθουν νά είναι άγριοι και βάρβαροι μέχρι του Ίουστινιανού όστις τούς υπέταξε τούς εκχριστιάνισε, ήνοιξεν όδούς και διευκόλυνε την επικοινωνία μέ τά πληστόχωρα. Ούτως εκχριστιανισθέντες και εξελληνισθέντες έδιδον εις τό Βυζάντιον πρώτον και εις τούς Κομνηνούς της Τραπεζούντος ύστερον τούς γενναιωτέρους στρατιώτας.

Τά όρεινά φύλα της Κολχίδος έγένοντο χριστιανοί ένωρίτερον έχοντες μητροπόλεις την Σεβαστόπολιν, Πιτιοῦντα και Φάσιν. Οί Άβασγοί έγένοντο χριστιανοί επί Ίουστινιανού επί του όποιου έσυμπληρώθη και έστερεώθη ό χριστιανισμός εις όλόκληρον τόν Πόντον-Κολχίδα. Επί του αυτοκράτορος Ίωάννου Τιμισκί ή αριθμός τών Έπισκοπών του Πόντου άνήλθεν εις 17. Αί προσπάθειαι τών Κομνηνών όπως άποσπάσωσιν από του Πατριαρχείου την Έκκλησίαν Τραπεζούντος και καταστήσωσιν αυτήν αυτοκέφαλον, απέβησαν μάταιαι.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Αρχαίοι σοφοί (Στράβων, Διογένης).

Οί Κομνηνοί μετέφεραν εις την νέαν των πρωτεύουσαν τόν έμφυτον εις τόν οίκον των έρωτα προς την παιδείαν, εις πάντας δέ όσοι ήθελαν νά ευρύνωσι την ανθρωπίνην γνώσιν και έπιστήμην παρέσχον ού μόνον πᾶσαν φιλοξενίαν έν τοις ανακτόροις αλλά και πλουσίαν χρηματικήν βοήθειαν, ίνα νά έπισκεφθώσι ξένας χώρας και προοлаβόντες πᾶν ό,τι καλόν εκ της έπιστήμης ξένων έθνών και πρόσφορον τη Έλληνική ψυχή μεταφυτεύσωσιν αυτό εις την πατρίαν γήν. Καί ταῦτα εις χρόνους θυελλώδεις και έν μέσω στάσεων και ταραχών και άναριθμήτων συμφορών, αίτινες

έπλειπτον την πρωτεύουσαν και τόν αυτοκρατορικόν οίκον των. Παρά τās έλλείψεις και αδυναμίας αυτού ό ευγενής ούτος ήγεμονικός οίκος δέν έλησμόνησεν εκείνο τό όποιον ό ήγεμών όφείλει εις τό ανθρώπινον πνεῦμα και εκείνο τό όποιο ό βασιλεύς τών Έλλήνων χρεωσται εις την άρχαίαν ιστορίαν και δόξαν του λαού αυτού. Όχι δέ μόνον ιθαγενείς αλλά και ξένοι έλαβον πείραν της μεγαλοψυχίας τών Κομνηνών.

Άστρονομία και μαθηματικά

Παρά του Βυζαντίου ιατροῦ και άστρονόμου Γεωργίου Χρυσοκόκη μανθάνομεν ότι μερίμνη της εκκλησίας Τραπεζούντος έκαλλιεργούντο τά μαθηματικά και ή άστρονομία. Διδάσκαλος του ίδιου ήτο ό ιερεύς Μανουήλ. Ή σπουδή της άστρονομίας και τών μαθηματικών ήρθη εις άκμήν επί αυτοκρατορίας Τραπεζούντος όποτε ή Τραπεζούς σύν ταίς δύο ταῦταις έπιστήμαις υπερείχε και αυτού του Βυζαντίου. Διά τούτο και έξ αυτού του Βυζαντίου πλείστοι συνέρρεον εις Τραπεζούντα ίνα σπουδάσωσι μαθηματικά και άστρονομία ως μαρτυρεί ό ιστορικός Άνδρέας Λιβαδηνός.

Ίωάννης Ξιφιλίνος

Ό Ίωάννης Ξιφιλίνος έσπούδασε νομικά πρώτον έν Τραπεζούντι και έπειτα έν Κωνσταντινουπόλει, άναδειχθείς ό κράτιστος νομομαθής τών χρόνων αυτού. Έδιδάχθη και την φιλοσοφίαν και τό 1064 έγένετο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Συνέγραψε σπουδαία νομικά συγγράμματα, ών έλάχιστα έσώθησαν.

Βησσαρίων

Ό Βησσαρίων εις τών σοφωτάτων ιεραρχών του 15ου αιώνας και εκ τών πατέρων της άναγεννήσεως εις την Δύσην, έσπούδασε γραμματικήν, ποιητικήν και όλην την εγκύκλιον παιδευσιν. Πρός συμπλήρωσιν τών σπουδών του μετέβη εις Μιστράν όπου έδίδασκεν Γεώργιος ό Πλήθων εκεί έδιδάχθη ό,τι ήτο χρησίμους εις τόν φιλοσοφικόν και μαθηματικών καταρτισμόν αυτού. Υπήρξε θιασώτης του Πλάτωνος καθ' όλον αυτού τόν βίον. Έλαβε μέρος εις τās έν Φερράρα διαπραγματεύσεις προς ένωσην της ανατολικής και δυτικής εκκλησίας ως μητροπολίτης Νικαίας. Έκεί ώμίλησε μέ άπαθι, άδολον διάθεσιν και υπέρμετρον φιλοπατρίαν υπέρ της ένώσεως διά νά γλιτώσουν και σώματα και ψυχάς, και πίστην και πόλεις και τάφους πατέρων και «έλευθερίαν και πᾶν ό,τι τίμιον». Μετά την επιστροφήν αυτών εις Κωνσταντινούπολιν έπειδή πάντες έφέροντο ψυχρώς προς τόν Βησσαρίωνα, ήναγκάσθη νά επανέλθει εις Ίταλίαν και έγκατεστάθη εις Ρώμην φέρων τόν τίτλον του Καρδηνάλιου. Ό Πάπας υπήγαγεν υπό την δικαιοδοσίαν του όλας τās έν Ίταλία μονάς του σχήματος του Μεγάλου Βασιλείου. Όργάνωσε τόν μοναχικόν βίον επί αυστηρωτέρων βάσεων και κανόνων· εις την μονήν της Μεσσήνης ίδρυσεν έδραν προς διδασκαλίαν της Έλληνικής γλώσσης. Προήχθη εις Καρδινάλιον έπίσκοπον Σαβίνης και μετ' όλίγων Τούσκλων. Έστάλη εις Βονωνίαν λεγάτος, ίνα καταστείλει την έκραγεΐσαν στάσιν όπερ και κατώρθωσεν έπιτυχώς. Διοργάνωσε τό πανεπιστήμιον Βονωνίας, εκάλεσε νέους καθηγητάς, υπεστήριξεν άπόρους μαθητάς. Αποθανόντος του Πάπα όλίγον έλειψε νά εκλεγεί Πάπας. Κατά 1463 έλαβεν τό άξίωμα του Λατίνου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως και ως τοιοῦτος μερίμνησε διά την ίδρυσιν ιερατικής σχολής έν Κρήτη. Μετά τό θάνατον του Πάπα έτέθη μέν ή ύποψηφιότητά του, αλλά προεβλήθη ως κώλυμα ή Έλληνική αυτού καταγωγή. Ή οικία του Βησσαρίωνος ήτο όχι μόνον Ακαδημία, αλλά και περιπατιτική και πυθαγόρειος σχολή. Έκεί συνήρχοντο και συνεζήτουν έλευθέρως Έλληνες και Λατίνοι σοφοί, πιστεύοντες και σκεπτικιστάι θεολόγοι και ανθρωπισταί, κληρικοί και λαϊκοί. Τά πλείστα τών συγγραμμάτων του συνήγαγεν

ό ίδιος εις χειρόγραφον κώδικα. Αλλά ό άγλαότερος καρπός της Ακαδημίας του εΐνε τό φιλοσοφικόν αυτού έργον “ Έλέγχων τών κατά Πλάτωνος βλασφημιών λόγοι 4” διά του όποιου έγνωσθη εις την Δύσην ή έως τότε άγνωσμένη φιλοσοφία του Πλάτωνος.

Άλλο φιλοσοφικόν έργον του Βησσαρίωνος εΐνε “Περί φύσεως και τέχνης”

Άλλο φιλοσοφικόν σύγγραμμα αυτού εΐνε “Πρός τά Πλήθωνος προς Αριστοτέλη”. Καρπός τών άστρονομικών μελετών αυτού εΐνε τό περί άστρονομικού Πάσχα ύπόμνημα.

Πρό της πτώσεως του Βυζαντίου διά τών ενεργειών αυτού ώργανώθη ή ναυτική έκστρατεία υπό τόν Καρδηνάλιον Φραγκίσκον και ή άτυχής προέλαση του βασιλέως της Ούγγαρίας Λαδισλάου κατά του σουλτάνου Μουράτ του Β' ήτις κατέληξεν εις την παρά την Βάρναν πανολεθρίαν του Λαδισλάου. Μετά την άλωσην δέ της Κωνσταντινουπόλεως ό Βησσαρίων είχεν εξαγοράσει πολλούς τών αιχμαλώτων.

Διά την μετάστασιν αυτού εις τόν παπισμόν γράφει ό Τραπεζούντος Χρύσανθος: Καί ήμεις νομιζαμε ότι κυρία αίτία δέν ήσαν, αί παρά Λατίνοις τιμαί. Φρονούμεν μάλλον ότι εις τόν Λατινισμόν μετάστασις ήτο τό τίμημα, δι οῦ ένόμιζεν ό Βησσαρίων ότι εξηγόρασε την ένωσην και την βοήθειαν της Δύσεως εις τό άγωνιών έθνος και τόν κινδυνεύοντα πολιτισμόν αυτού.

Γεώργιος ό Τραπεζούντιος

Σύγχρονος του Βησσαρίωνος θεολόγος και φιλόσοφος. Έδίδασκεν έν Ρώμη φιλολογία και φιλοσοφίαν. Ό Πάπας Νικόλαος ό Ε' άνέθεσεν εις αυτόν την μετάφρασιν τών άρχαίων Έλλήνων συγγραφέων εις την Λατινικήν. Αλλά ή έπιπολαΐότης και ή άσυνειδησία περί τό έργον της μεταφράσεως τόν έθεσαν υπό δυσμένειαν. Ήτο άλλωστε φιλόνεικος, δριμύς και λοιδόρος. Ανεμείχθη ζωηρώς εις τās συζητήσεις περί της ένώσεως.

Γεώργιος Αμνηρούτζης

Σύγχρονος του Βησσαρίωνος και αυτός. Διεκρίθη ως θεολόγος, φιλόσοφος και μαθηματικός. Κατά τόν χαρακτήρα ήτο άλλοπρόσαλλος, ιδιοτελής, δόλιος, άπιστος. Έλαβε και αυτός μέρος εις τās συζητήσεις της Φερράρας. Κατά την πολιορκίαν της Τραπεζούντος ήτο πρωτοβεστιάριος, αναλαβών τās διαπραγματεύσεις μετά του Σουλτάνου έξεφόβισε τόν δειλόν αυτοκράτορα Δαβίδ, παρέλυσεν την άμυναν, απεθάρρυνε τόν στρατόν και παρεσκεύασε τά πάντα εις παράδοσιν. Αί μεγάλαί τιμαί, τών όποιων άπήλαυσεν παρά του Σουλτάνου, ένδ οί λοιποί άρχοντες έθανατώθησαν, τά πλήρη δουλοπρεπούς κολακείας προς τόν Πορθητήν ποιήματα αυτού και ή μετάστασις αυτού και της οικογενείας του εις τόν Ίσλαμισμόν, ένισχύουσι την περί προδοσίας ύπόνοιαν.

Γρηγόριος Χιονιάδης

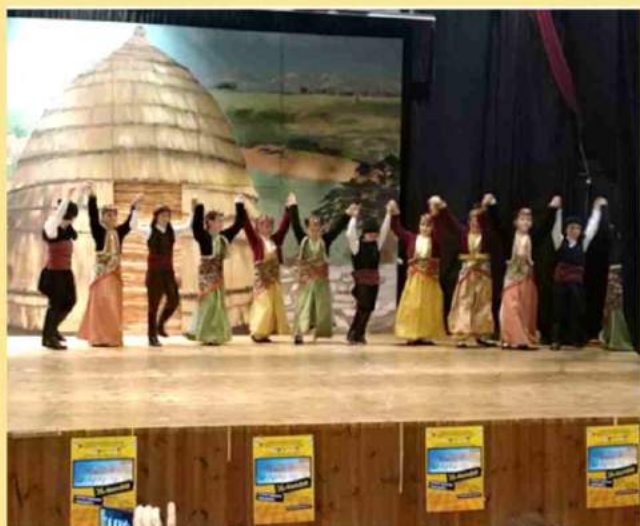
Γερομόναχος άστρονόμος και μαθηματικός. Μετέβη εις Περσίαν ίνα μεταφυτεύσει εις Τραπεζούντα τό άστρονομικόν σύστημα τών Περσών. Έπανελθών έδίδασκεν έν Τραπεζούντι και Βυζαντίω έως ότου έχειροτονήθη έπίσκοπος Ταυρεζίου.

Άγιος Αθανάσιος

Εκ Τραπεζούντος εξεπορεύθη ό Άγιος Αθανάσιος ό εγκατασταθείς έν Αγίω Όρει και καταστάς ό νομοθέτης και άναμορφωτής της όλης εκεί μοναχικής ζωής. Μέχρι δέ σήμερα οί μοναχοί του Αγίου Όρους μετά την Υπεραγίαν Θεοτόκον, αυτόν θεωρούν προστάτην και άντιλήπτορα.

(συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

29 Απριλίου: Παγκόσμια Ημέρα Χορού

Ο χορός είναι μια αρχέγονη μορφή έκφρασης συναισθημάτων. Ως μια μορφή τέχνης, είναι μια ομολογία του παρελθόντος και της ιστορίας μιας περιοχής, ένα πολιτιστικό επίτευγμα που μεταφέρεται αλώβητο από γενιά σε γενιά.

Ο χορός έχει ποικίλες μορφές έκφρασης. Ήδη από την αρχαιότητα, οι φυλές χόρευαν για να καλέσουν τα πνεύματα, για να προκαλέσουν τη βροχή, αλλά και για να προετοιμάσουν το έδαφος για κινήγι. Επίσης, προτού ξεχρθούν στο πεδίο της μάχης, χόρευαν όλοι μαζί, ώστε να αναπτερώσουν το ηθικό τους και να κρατηθούν ενωμένοι σαν μια γροθιά μέχρι τέλους. Ο χορός δεν έπαιζε σημαντικό ρόλο μόνο στη ζωή, αλλά και στο θάνατο, αφού σε πολλές περιπτώσεις τους συνόδευε στο τελευταίο τους ταξίδι.

Μεταγενέστερα, άρχισε να συνδέεται άρρηκτα με τη θρησκεία, καθώς συντρόφευε το ζευγάρι κατά το ιερό μυστήριο του γάμου. Μουσική και χορευτικές κινήσεις, άλλοτε αυθόρμητες και άλλοτε τυποποιημένες, δεν έλειπαν από γιορτές και τοπικά πανηγύρια. Επρόκειτο για μια τελετουργία που χαρακτήριζε την καθημερινότητα του απλού ανθρώπου και έδινε υπόσταση στη χαρά και στη λύπη τους.

Στη σύγχρονη εποχή που διανύουμε, τίποτα δεν έχει αλλάξει, καθώς αποζητούμε τον χορό καθημερινά για να εξωτερικεύσουμε με το σώμα ό,τι δεν μπορούμε με τη γλώσσα. Είναι ένας τρόπος για αποφόρτιση των εντάσεων, τόσο σωματικών όσο και ψυχικών. Ενεργοποιεί τον αυθορμητισμό και την εμπιστοσύνη στον εαυτό μας. Μας βοηθάει να γνωρίζουμε τα συναισθήματά μας, μεταφράζοντάς τα σε κινήσεις.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΟΠΟΙΟΣ ΕΠΙΘΥΜΕΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" ΣΕ ΕΝΤΥΠΗ ΜΟΡΦΗ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΕΙ ΜΕ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ 2331090339.

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΘΕ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΟΣΟ ΤΩΝ 3€

Γράφει ο Γιώργος Χειμωνίδης

Η ΚΟΤΑ - Η ΚΟΣΣΑΡΑ

Για τους πόντιους η κότα είναι η κοσσάρα και οι κότες είναι τα κοσσάρας ή τα κοσσάρια.

Η κλώσσα είναι η κωσσού και οι κλώσσες οι κωσσούδες ή τα κωσσούδια.

Τα πουλάκια της κλώσσας, τα κλωσσόπουλα είναι τα πουλόπα τη κωσσούς.

Τα μικρά σε ηλικία κοτόπουλα είναι τα πηλίτσια και από αυτά: α) τα αρσενικά είναι τα πετειναρόπα και β) τα θηλυκά είναι οι νοσάκες ή τα νοσάκας.

Σημείωση: Νοσάκα λέγεται το θηλυκό κοτόπουλο όταν αυτό αρχίζει να γεννάει αβγά. (η μικρή - η νέα κότα).

Ο κόκορας είναι ο πετεινόν και οι κόκορες ή τα κοκόρια είναι οι πετεινοί ή τα πετεινάρια.

Γενικές παρατηρήσεις:

1. Αλλαγές στα γένη των ουσιαστικών όπως: Η κοσσάρα- τα κοσσάρας ή τα κοσσάρια. Ο πετεινόν- τα πετεινάρια. Η νοσάκα- τα νοσάκας, κ.α.
2. Η ονομαστική του ενικού αριθμού των ουσιαστικών είναι όμοια με την αιτιατική του ιδίου αριθμού όπως: Ο λύκον- ο αλεπόν- ο τσιοπάνον. Ο Πέτρον- Ο Αντρόνικον- Ο Γέργον κ.α

Εθιμικές παρατηρήσεις

Η κοσσάρα για τους πόντιους είναι σύμβολο της ζωής και της γονιμότητας.

Α) Κοσσάραν διαπραγματεύονται οι συγγενείς της νύφης με τους συγγενείς του γαμπρού όταν πηγαίνουν οι δευτεροί στο πατρικό σπίτι της νύφης για να την πάρουν (το λεγόμενο νυφέπαρμαν) μαζί με τον κουμπάρο, τον λυράρη και τους προσκεκλημένους του γαμπρού και όλοι μαζί με τη μουσική της λύρας και με χορούς και τραγούδια να την συντροφεύσουν έως την εκκλησία για την τέλεση του μυστηρίου της στέψης.

Β) κοσσάρας αφαιρούν κρυφά (κλέβουν εθιμικά) το βράδι της Κυριακής οι συγγενείς της νύφης από το κοτέτσι της μάνας του γαμπρού και αφού τις παρουσιάζουν ζωντανές σαν λάφυρα πολέμου στους παρευρισκομένους, ιδιαίτερα στη μάνα του γαμπρού, τις δίνουν στις υπεύθυνες για το βράδι εκείνο γυναίκες της κουζίνας να τις ετοιμάσουν και να μαγειρέψουν την παραδοσιακή κοτόσουπα την οποία θα σερβίρουν σε όλους τους καλεσμένους στο κοινό τραπέζι το οποίο θα στρωθεί τις πρώτες πρωινές ώρες της Δευτέρας.

Ποντιακές προτάσεις

1. Για τον αχάριστο ο οποίος δεν αναγνωρίζει τον ευεργέτη του και την ευεργεσία που του προσφέρει έλεγαν:
Η κοσσάρα πίν' νερόν και τερει τον ουρανόν= Η κότα πίνει νερό και κοιτάει τον ουρανό (τον ύψιστο), οι χαρακτηριστικές κινήσεις της κότας όταν πίνει νερό.
Άρα μεταφορικά και η κότα ακόμη ευγνωμονεί τον ύψιστο.
2. Γι' αυτόν που κοιμάται τα βράδια πολύ νωρίς έλεγαν:
Ατός κεί'ται κά' με τα κοσσάρας= Αυτός κοιμάται με τις κότες.
3. Για τον πολύ προστατευτικό στα μικρά παιδιά έλεγαν:
Ατός έν' άμον την κωσσούν με τα πουλία= Αυτός είναι σαν την κότα με τα κλωσσόπουλα.
Λέγεται ότι το όνομα «κωσσού» προέρχεται από τον ήχο της φωνής της κλώσσας (κώς-κώς) όσο αυτή σαν μάνα συγκεντρώνει τα πουλάκια γύρω της, τα προστατεύει και τα καθοδηγεί.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ

Ο Θεόφιλον με τη μάναν ατ' τη Χρίστιν α ση Σάνταν επή'αν αφ'κά' σον Αε- Γιάννεν να τσιαπίζ'νε το καλαμπούκ' ν ατούν. Σίτια ετοιάπιζαν επή'εν σουμά 'τουν ο Περικλής ο Αμοιράς α σην Καστανέαν. Όταν ο Θεόφιλον επήεν να τσιαπίζ' το τελευταίον φυτόν τη καλαμπούκ' ο Περικλής μασχαρευτά είπεν ατόν: Θεόφιλε, άμον ντ' ελέπω από το καλαμπούκ' ντο θα τσιαπίζ'ς ατώρα έν' το τελευταίον, γιατί 'κι ετοιάπιζες από πρώτον και αμάν εγλύτωνες!

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Ο Θεόφιλος με την μητέρα του τη Χριστίνα από την Σάντα πήγαν κάτω στον Αγιο - Γιάννη να τσαπίσουν το καλαμπούκι τους. (τα φυτά καλαμποκιών). Καθώς τσάπιζαν πήγε κοντά τους ο Περικλής ο Αμοιρίδης από την Καστανιά. Όταν ο Θεόφιλος πήγε να τσαπίσει την τελευταία ρίζα καλαμποκιού ο Περικλής αστειευόμενος του είπε: Θεόφιλε, όπως βλέπω αυτό το καλαμπούκι που θα τσαπίσεις τώρα είναι το τελευταίο, γιατί δεν το τσάπιζες πρώτο και αμέσως να τελειώνες!

ΛΕΞΕΙΣ

1. αφ'κά' = από- κάτω = απ'κά' = αφ'κά' = κάτω
2. σίτια= καθώς- όπως
3. σουμά= σιμά= κοντά
4. μασχαρευτά= αστειευτά= χαμογελώντας
5. άμον= όπως π.χ. άμον ατόν= σαν αυτόν
6. αμάν= αμέσως

Ο Θεόφιλος ήταν ο πατέρας μου και ο Περικλής ήταν ο άντρας της πρώτης του εξαδέλφης Κυριακής Χειμωνίδου- Αμοιρίδου.

Έθιμα του Πάσχα στον Πόντο

Συνέχεια από την 3η σελίδα

«νίμε».

Όλοι, είχαν έναν ξεχωριστό λόγο χαράς:

Σα τρία Λαμπροήμερα τα τέρτια όλια ανασπάλκουν...

Αποθαμέν'πα χαίρουνταν, θ'άφτ'ν ατ'ς πολλά κερία...

αμαρτωλοίπα χαίρουνταν, θα πά'νε εσχωρίουν...

οι γεροντάδεςχαίρουνταν, θα πά'νε κοινωνίζ'νε...

Αξίζει να σημειωθεί πως ένα όνειρο πολλών Ποντίων ήταν να γίνουν «χατζήδες», να περπατήσουν δηλαδή από τον Πόντο μέχρι τα Ιεροσόλυμα και να προσκυνήσουν τον Άγιο Τάφο. Πολλοί επέλεγαν να πραγματοποιήσουν αυτό το προσκύνημα τη Λαμπρή, ύστερα από πολύμηνη προετοιμασία, ευχέλαια, εξομολόγηση και ποικίλα έξοδα.

Πολλοί Πόντιοι γίνονταν «χατζήδες» και για το λόγο αυτό διατηρούν ακόμη πολλά ονόματα από την Αγία Γραφή (Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ, Γεσθημανή, Μυροφόρα κ.ά.). Έτσι, τα τρία Λαμπροήμερα τα μαγαζιά των Ποντίων ήταν κλειστά. Αν αναλογιστεί κανείς ότι, ιδίως στην Τραπεζούντα, μεγάλο μέρος των εμπορικών καταστημάτων ήταν σε χέρια ελληνικά, όλη η πόλη βίωνε την αργία και την εορταστική ατμόσφαιρα της Λαμπρής. Ήταν άλλωστε πολύ συνηθισμένη και η ευχή «Χριστός Ανέστη-Αληθώς Ανέστη» και στα τουρκικά «Kristos dirildi-Gerçekten dirildi».

Το «Χριστός Ανέστη» ακούστηκε για πρώτη φορά στον Πόντο εννέα περίπου δεκαετίες μετά την ανταλλαγή, Δεκαπενταύγουστο, όταν δόθηκε ειδική άδεια και επαναλειτούργησε η Παναγία Σουμελά. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, φανερά συγκινημένος, πήρε την πρωτοβουλία και έψαλλε: «Χριστός Ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας...

Επέτειος της 25^{ης} Μαρτίου 1821

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Σε όλη την πόλη πραγματοποιήθηκαν εορταστικές εκδηλώσεις με δοξολογία στον παλιό μητροπολιτικό ναό της πόλης, παρέλαση με τη συμμετοχή μαθητών, τοπικών φορέων, συλλόγων και πλήθους κόσμου που έδωσαν το χαρούμενο και αισιόδοξο μήνυμα πως οι Έλληνες είναι μαζί όταν το απαιτούν οι περιστάσεις.

Η συμβολή των Ελλήνων του Πόντου στην Επανάσταση του 1821 και την απελευθέρωση της πατρίδας μας, αποτελεί, ένα από τα πιο αποσιωπημένα κομμάτια της νεότερης ιστορίας μας. Η ιστορία μας θυμίζει πάντα ποιι είμαστε και τι είμαστε ικανοί να πετύχουμε υπό τη σκέπη και προστασία της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Η επανάσταση των Ελλήνων αγωνιστών του 1821 αποτελεί ύψιστο παράδειγμα απaráμιλλου αγωνιστικού φρονήματος, εκφράζοντας ένα πανελλήνιο μήνυμα εθνικής ενότητας και ομοψυχίας, για το καλύτερο μέλλον αυτού του τόπου και των παιδιών μας, χωρίς εθνικές υποχωρήσεις και δείχνοντας προς όλους αλλά ιδιαίτερα στους εξ ανατολών γείτονες ότι οι Έλληνες μιλάνε με πράξεις και όχι με κούφια λόγια.

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΑ

Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων και Τοποθεσιών

Η 18η Απριλίου κάθε χρόνου έχει οριστεί από την UNESCO και το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) ως Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων και Τοποθεσιών (International Day for Monuments and Sites). Η πρόταση έγινε στις 18 Απριλίου του 1982, κατά τη διάρκεια ενός συμποσίου του ICOMOS στην Τυνησία και υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση της UNESCO τον Νοέμβριο του 1983.

Η επέτειος αυτή αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση του κοινού στο σημαντικό θέμα της προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Για το σκοπό αυτό διοργανώνονται σ' όλο τον κόσμο κάθε μορφής εκδηλώσεις, με τις οποίες επιδιώκεται όχι μόνο να γίνουν γνωστά στο ευρύτερο κοινό η σημασία των μνημείων κάθε χώρας και τα προβλήματά τους, αλλά και να προωθηθεί η υπόθεση της προστασίας και ένταξή τους στη σύγχρονη κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή και στη συνεργασία και την ειρήνη ανάμεσα στους λαούς.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών ICOMOS, που εδρεύει στο Παρίσι, είναι ο πιο έγκυρος διεθνής, επαγγελματικός, μη κυβερνητικός οργανισμός τεχνικός σύμβουλος της UNESCO για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Έχει ως μέλη ειδικούς επιστήμονες (αρχαιολόγους, αρχιτέκτονες, χημικούς, νομικούς κ.ά) από όλο τον κόσμο και δραστηριοποιείται σε 104 χώρες στις 5 ηπείρους.

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας αυτής Ημέρας που θα γιορτάσουμε σε λίγες ημέρες οφείλουμε να θυμηθούμε ότι η προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς η ευαισθητοποίηση όλων μας είναι μονόδρομος.

Η πολιτιστική μας κληρονομιά είναι η πιο πολύτιμη περιουσία μας. Είναι μια περιουσία ανεκτίμητης αξίας που θα πρέπει όλοι να προστατεύσουμε και να την παραχωρήσουμε στις επερχόμενες γενιές, όπως την παραλάβαμε από τους προγόνους μας. Ας κρατήσουμε ζωντανή και διαφυλαγμένη, περιφρουρώντας και διαφυλάσσοντας την πολύτιμη περιουσία μας.

Η χώρα μας έχει την τύχη να διαθέτει πολύ σημαντικά μνημεία εκ των οποίων ορισμένα είναι ιδιαίτερα σπάνια ενισχύοντας την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Άγιος Νικόλαος Κερασούντας

ΠΟΥ ΤΟ ΠΑΕΙ;

Ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ-Ταγίπ Ερντογάν συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας, Κίση Μητσοτάκη, στην Κωνσταντινούπολη, την 13η Μαρτίου 2022.

Τα τελευταία χρόνια, η τουρκική κυβέρνηση κάνει συνεχώς κινήσεις προσέγγισης προς την Ελλάδα με αποτέλεσμα να σκεπτόμαστε τι μπορεί να θέλουν από εμάς.

Πριν όμως τελειώσει η επίσκεψη του πρωθυπουργού μας οι παραβάσεις και παραβιάσεις από τουρκικά αεροσκάφη του Εθνικού εναέριου χώρου της Πατρίδας μας ξεπέρασαν τις δέκα.

Περιμένουμε να δούμε που το πάνε οι εξ ανατολών γείτονες μας με τις περιέργες συμπεριφορές τους και θα φανεί αν πραγματικά κάτι αλλάζει στη γειτόνα χώρα. Ας ευχηθούμε να έχει στήριξη και συνέχεια αυτήν την φορά η συγκεκριμένη ενέργεια των "συμμάχων" μας.

